

Sažetak Izvješća pučke pravobraniteljice za 2018. godinu.

ožujak 2019. | Zagreb

REPUBLIKA HRVATSKA
Pučki pravobranitelj

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PODATCI O POSTUPANJU UREDA	1
3. SURADNJA S NADLEŽNIM TIJELIMA I OCJENA O MJERI U KOJOJ SU UVAŽAVALI RANIJE PREPORUKE	2
4. OCJENA STANJA LJUDSKIH PRAVA I SUZBIJANJA DISKRIMINACIJE	4
5. PREPORUKE	8
6. ZAKLJUČAK	24

1. UVOD

Izvešće pučke pravobraniteljice za 2018. ključni je mehanizam u radu ove institucije, pripremljeno u skladu sa Zakonom o pučkom pravobranitelju, Zakonom o suzbijanju diskriminacije i Zakonom o Nacionalnom preventivnom mehanizmu. Sadrži analizu i ocjenu stanja zaštite prava i sloboda, uključujući i za određene pojavne oblike povreda prava pojedinaca ili društvenih skupina, a pripremljeno je na temelju pritužbi, terenskog rada, istraživanja te podataka tijela javne vlasti, organizacija civilnog društva, sindikata, poslodavaca, strukovnih udruženja, akademske zajednice, crkava, vjerskih organizacija i mnogih drugih. Izvešće sadrži i 209 preporuka za sprječavanje povreda prava građana, čija je implementacija jedan od načina dugoročnog unaprjeđenja kvalitete života RH.

2. PODATCI O POSTUPANJU UREDA

Tijekom 2018. Ured je postupao u ukupno 5.082 predmeta, a najveći dio, 75,7%, odnosno 3.849, otvoreni su povodom kršenja ljudskih prava građana, dok se 1.051 (20,7%) odnosio na djelovanje Ureda u općim inicijativama, bilo da se radi o sudjelovanju u postupcima donošenja propisa, edukacijama, međunarodnoj i domaćoj suradnji i promociji na području ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije, organizaciji stručnih i javnih rasprava i slično. Od 3.849 predmeta, 2.751 (71,5%) je otvoren u 2018., dok je u 1.098 (28,5%) zbog složenosti nastavljen rad iz prethodnih godina. Također, tijekom 2018. zaprimljeno je 8,6% više pritužbi građana nego prethodne godine, najviše radi diskriminacije (12%), nakon toga iz radnih i službeničkih odnosa (11%), te pravosuđa i zdravlja, s po 10%. Najveći porast zabilježen je u području zaštite prava branitelja i članova njihovih obitelji, posebno uz braniteljski status te materijalna i druga prava po posebnim propisima. S druge strane, najveći pad je u području ovrha, imovinskopravnih odnosa te obnove i stambenog zbrinjavanja.

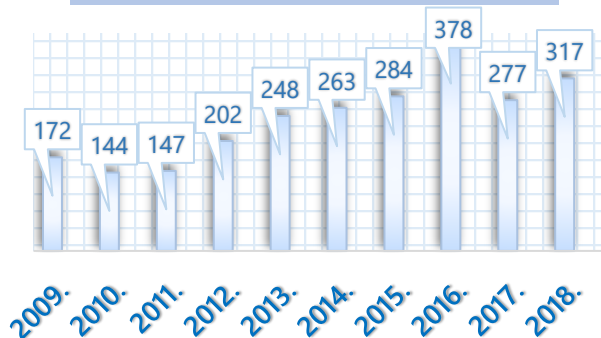
PREDMETI OTVORENI 2018. ZBOG POVREDE PRAVA PO PRAVNIM PODRUČJIMA

U odnosu na 2017. godinu, broj predmeta u kojima smo građanima dali opću pravnu informaciju porastao je za 7,2%, jednako kao i broj ustupa posebnim pravobraniteljima (1,4%) i drugim tijelima (2,9%), iz čega je razvidno kako raste broj pritužbi, odnosno podnesaka i upita povodom kojih nema temelja za pokretanje ispitnog postupka, što potvrđuje kako građani nemaju dovoljno informacija o svojim pravima i ne znaju kome se obratiti kada smatraju da su im prava prekršena ili se osjećaju diskriminiranim, ali i da bi nadležna tijela trebala povećati svoju dostupnost i poboljšati komunikaciju s građanima kroz različite kanale. Najviše građana nam se pritužilo iz Zagrebačke županije i Grada Zagreba, a zatim slijede Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska i Sisačko-moslavačka. Splitskom područnom uredu se obratilo 547 građana, riječkom 651, a osječkom 643, a uz dostupnost građanima, njihova uloga je i jačanje suradnje s brojnim dionicima na lokalnoj i regionalnoj razini. Pritužitelji su se najviše prituživali na postupanja tijela državne uprave, s 29%, među kojima najviše na postupanje MUP-a u različitim područjima, te na zatvorski sustav. Slijedile su pritužbe na pravne osobe s javnim ovlastima s 19%, druge pravne osobe sa 16%, tijela JLP(R)S s 10%, sudove i fizičke osobe sa po 5%, koliko je bilo i pritužbi u kojima nisu istaknuli na koga se pritužuju.

Tijekom 2018. postupali smo u ukupno 779 diskriminacijskih predmeta, od kojih je 529 pokrenuto povodom pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu te 250 općih inicijativa. Od njih 529, 317 je

BROJ PRITUŽBI NA DISKRIMINACIJU
PUČKOJ PRAVOBRANITELJICI OD
DONOŠENJA ZSD-a

novozaprimljenih, što je drugi najveći broj na godišnjoj razini nakon 2016. te je za 14% više u odnosu na 2017. godinu. Jednako kao i prethodnih godina, najzastupljenije je područje rada i zapošljavanja (42,9%), slijedi područje pristupa dobrima i uslugama (7,3%) te javnog informiranja i medija i uprave, s po 6,6%. Gledajući osnove, prednjači rasa, etnička pripadnost ili boja kože te nacionalno podrijetlo, s 20,8% pritužbi, zatim dob (6,6%), političko ili drugo uvjerenje (5,4%) te zdravstveno stanje (4,4%). U 30% slučajeva

građani se pritužuju na diskriminaciju od strane tijela državne uprave i tijela JLP(R)S, u 23% na pravne osobe, 16% fizičke, 10% pravne osobe s javnim ovlastima, dok se na druga tijela manje pritužuju.

3. SURADNJA S NADLEŽNIM TIJELIMA I OCJENA O MJERI U KOJOJ SU UVAŽAVALI RANIJE PREPORUKE

Ohrabruje što je u 2018. zamjetan rast provedbe preporuka, budući da nadležna tijela postupaju ili su postupala po njih 65% iz Izvješća za 2017. godinu, što pokazuje i koliko je za suradnju važna potpora Hrvatskog sabora. Naime, u srpnju 2018. Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina održao je tematsku sjednicu na kojoj je naglašena važnost sustavnog praćenja preporuka pučke pravobraniteljice, a tijela javne vlasti pozvana su da imenuju koordinateure za suradnju s Uredom, što

su i učinili. Poboljšanje suradnje svakako je za pozdraviti, jer uvažavanje i provedba preporuka ima izravne učinke na bolju zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije, a time i na bolji život građana.

Što se tiče rada tijekom godine, suradnja s nadležnim tijelima uglavnom je dobra. Odgovore na dopise dobivamo, no često izvan rokova i nakon više požurnica, no nerijetko su vrlo šturi i formalni, ne odgovaraju suštinski na postavljena pitanja, a ponekad su čak i zavaravajući. Među tijelima kojima je redovito potrebno slati više požurnica su ministarstva: državne imovine, financija, graditeljstva i prostornog uređenja, pravosuđa, rada i mirovinskog sustava, zaštite okoliša i energetike, zdravstva te znanosti i obrazovanja, kao i Državno odvjetništvo, koje ima vrlo neujednačenu praksu pa

nam tako na neke upite odgovara vrlo ažurno, dok se u nekim slučajevima posve oglašuje i putem medija komunicira kako "rješenje o odbačaju kaznene prijave nije dostavljeno jer pučka pravobraniteljica nije ovlaštenik po Zakonu o kaznenom postupku za primitak rješenja o odbačaju...", iako su po Zakonu o pučkom pravobranitelju sva državna tijela dužna osigurati dostupnost informacija, dostaviti sve podatke i pružiti svu potrebnu pomoć pučkom pravobranitelju.

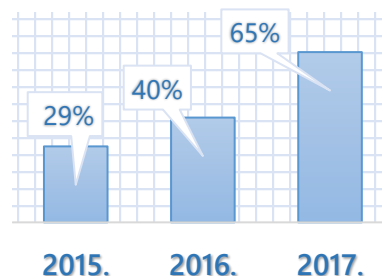
Također, u pripremi ovog Izvješća pozivom na suradnju i dostavljanje podataka i informacija, iskustava i zapažanja, kao i relevantnih statističkih podataka, istraživanja i drugoga, važnih za ocjenu stanja, obratili smo se svim državnim i drugim tijelima koja u svom djelokrugu imaju dodirne točke sa zaštitom ljudskih prava i suzbijanjem diskriminacije, odnosno s temama koje u Izvješću obrađujemo. Ohrabruje što su nam se ove godine, po prvi puta, sva ministarstva odazvala i dostavila tražene podatke.

Međutim, u kontekstu suradnje tijekom godine, posebno je zabrinjavajuća praksa MUP-a koji uskratom neposrednog pristupa i uvida u podatke o postupanju prema iregularnim migrantima u svom informacijskom sustavu, koji je jedini izvor relevantnih podataka, onemogućava pučkoj pravobraniteljici i ovlaštenim djelatnicima Ureda, odnosno NPM-a, efikasno provođenje poslova i ovlasti predviđenih Zakonom o nacionalnom preventivnom mehanizmu, a krše se i Zakon o pučkom pravobranitelju i Zakon o tajnosti podataka.

Također, tijekom 2018. nastavljena je suradnja s brojnim neovisnim tijelima i međunarodnim organizacijama, a posebno OCD-ima, JLP(R)S-ima, vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, LAG-ovima i drugim dionicima aktivnim u zaštiti i zagovaranju ljudskih prava i borbi protiv diskriminacije.

Suradnja s posebnim pravobraniteljicama odvijala se prosljeđivanjem pritužbi i radom na predmetima, u skladu s nadležnostima ovih institucija. Nastavio je s radom i Savjet za ljudska prava pučke pravobraniteljice, a u 2018. su temeljem javnog poziva izabrani novi članovi, i to Tvrtko Barun iz Isusovačke službe za izbjeglice u jugoistočnoj Europi, Sanja Barić s Pravnog fakulteta u Rijeci, Gordana Vilović s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, Ema Tarabochia iz Hrvatskog novinarskog društva, Barbara Vid s HRT-a, Antonija Petričušić kao predstavnica Srpskog narodnog vijeća, Milan

PROVEDBA PREPORUKA IZ IZVJEŠĆA

Mitrović iz Vijeća romske nacionalne manjine Slavenskog Broda, uz Ivana Novosela iz Kuće ljudskih prava.

U ožujku 2018. pučka pravobraniteljica potpisala je sporazume o suradnji s 11 OCD-a, odabranih temeljem javnog poziva, koji čine Mrežu antidiskriminacijskih kontakt točaka, a i s brojnim drugim OCD-ima imali smo učestalu i vrlo kvalitetnu suradnju, posebice u područjima zaštite prava osoba starije životne dobi, mladih, beskućnika, branitelja, migranata, dostupnosti BPP-a, podrške žrtvama i svjedocima, prava pripadnika nacionalnih manjina, zaštite okoliša i brojnih drugih. Također, u pripremi ovog Izvješća konzultirali smo brojne OCD-e koji rade na suzbijanju diskriminacije i zaštiti ljudskih prava te su mnoge informacije koje su nam dostavili u njega uključene.

4. OCJENA STANJA LJUDSKIH PRAVA I SUZBIJANJA DISKRIMINACIJE

Hrvatska se i tijekom 2018. nastavila suočavati s iseljavanjem stanovništva, i to najviše mladih u dobi od 20 do 39 godina. Ipak, mjere za rješavanje negativnih demografskih trendova donose se *ad hoc* i većim dijelom svode na novčane podrške povećanjem iznosa porodične naknade, jednokratne novčane pomoći za novorođeno dijete ili produljenje radnog vremena vrtića u mjestima u kojima živi sve manje ljudi. Iako je neosporno da i ove mjere doprinose poboljšanju kvalitete života obitelji, ostaje dojam da one nisu rezultat stvarne analize stanja i dugoročnog sagledavanja učinaka. Građani kao najčešće razloge iseljavanja navode neorganiziranu i loše vođenu državu, korupciju i zapošljavanje podobnih, stranačkih ljudi, kao i osjećaj beznađa i besperspektivnost.

Istovremeno, očit je nedostatak dugoročnog promišljanja, primjerice u području socijalne skrbi – strateški dokumenti se ne donose ili nemaju kontinuitet i česte su izmjene propisa, što otežava rad stručnjaka i utječe na nepravilnosti i neujednačenosti u njihovom radu, a izostanak rezultata svih dosadašnjih reformi sustava ogleda se ponajviše u nedostatku podrške korisnicima, najranjivijim članovima našeg društva, što za posljedice ima i tragične događaje.

U takvim okolnostima, i usprkos rastu BDP-a, porasla je i stopa rizika od siromaštva, osobito za osobe starije životne dobi koje su u posebno ranjivom položaju, jednako kao i jednoroditeljske obitelji i samce. Dok je stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj 20%, za osobe starije životne dobi je ona 28,6%, a za starije samce čak 47,8%, što je sve značajno više od prosjeka EU. Unatoč tome, socijalne usluge uvelike su im nedostupne, jednako kao i podrška njihovim članovima obitelji. Istovremeno, značajne su razlike između umirovljenika koji primaju mirovinu po općem, od onih koji ju primaju po posebnim propisima, što pojačava nejednakosti i osjećaj nepravde, a preporuka EK o potrebi njihovog usklađenja nije usvojena prilikom kreiranja mirovinske reforme, za razliku od onih o dodatnoj penalizaciji prijevremenog umirovljenja i produljenju radnog staža dugotrajnim osiguranicima.

Nejednakosti su također značajne u kontekstu regionalnog razvoja i dostupnosti usluga onima koji žive u ruralnim područjima ili na otocima. Odnosi se to i na neujednačenu dostupnost zdravstvenih usluga - nedostatak timova primarne, pedijatrijske, ginekološke, dentalne zdravstvene zaštite, i dalje

preduge liste čekanja i neujednačene postupke za naručivanje, nezadovoljavajuće opremljene i neodgovarajuće prostore, manjak zdravstvenog osoblja i njihovu preopterećenost, ali i neprimjerenu komunikaciju i neprofesionalno postupanje prema pacijentima, dio su onoga na što se građani pritužuju. U slučaju tragičnih događaja, poput smrti dječaka u Metkoviću, izostaju brze, nezavisne i objektivne istrage o svim okolnostima, u kojima se čuje i glas pacijenata, što iznova doprinosi nepovjerenju, osjećaju nemoći i bespomoćnosti pred sustavom.

Pritužbama građani i dalje izražavaju nezadovoljstvo kvalitetom sudskih odluka i visok stupanj nepovjerenja u pravosuđe, ukazuju na osjećaj nejednakosti pred zakonom, podložnost sudaca koruptivnim utjecajima, ističu njihovu nedovoljnu neovisnost te navode da postoji sprega izvršne vlasti i pravosudnih tijela, što smatraju glavnim uzrokom nefunkcioniranja ovog sustava. Iako su proračunska izdvajanja za besplatnu pravnu pomoć u 2018. povećana, još su nedostatna i iznimno niska u usporedbi s europskim prosjekom, a sustav nije funkcionalan i dovodi do neravnopravnosti građana, koji nisu u istom položaju pri ostvarivanju ili zaštiti svojih prava, ovisno o svome imovinskom stanju. Građanima i dalje nedostaju informacije i ne znaju kome se obratiti kako bi dobili pravni savjet ili pomoć u upravnim ili sudskim postupcima, zbog čega su često izloženi povećanim troškovima, koji mogu dodatno ugroziti njihovu egzistenciju.

Unatoč često isticanom problemu nedostatka radne snage uslijed iseljavanja radno sposobnog stanovništva, kroz pritužbe, nerijetko anonimne, građani su nastavili ukazivati na nepravilnosti pri zapošljavanju povezane s nepotizmom, trgovanjem utjecajem i zlouporabom položaja i ovlasti, nepravilnosti pri prijemu polaznika stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, pri sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme, zatim na nezakonit i neplaćeni prekovremeni rad, nedopuštene otkaze, nepravilnosti oko isplate plaće, ali i zbog zlostavljanja na radu od strane ravnatelja i/ili drugih zaposlenih u javnom sektoru. Zaposleni u privatnom sektoru najčešće su se prituživali na nezakonite otkaze i druge nepravilnosti vezane uz prestanak radnog odnosa, neisplatu plaće i drugih materijalnih prava te neuručenje obračuna dugovane, a neisplaćene plaće i naknade plaće, rad na crno, mobing te nezakonit i neplaćen prekovremeni rad. Zabrinjava podatak da su brojnim radnicima i dalje bili nepoznati mehanizmi zaštite njihovih prava, posebice onima koji, kako sami tvrde, iz straha od mogućih negativnih posljedica, nisu učlanjeni u sindikate koji bi im mogli pružati pravnu i drugu pomoć.

Područje rada i zapošljavanja najzastupljenije je područje među pritužbama na diskriminaciju. Zaposleni u privatnom sektoru češće su isticali diskriminaciju temeljem dobi te članstva u sindikatu, dok se u pritužbama na diskriminaciju u javnom i državnom sektoru, kao razlog češće isticalo političko uvjerenje. Prisutan je strah od viktimizacije i kod traženja sudske zaštite, i kod podnošenja pritužbi pučkoj pravobraniteljici ili prijavi Inspektoratu. Radnici se stoga nerijetko anonimno obraćaju institucijama ili traže da se njihov identitet ne otkrije, kako im se ne bi pogoršao radno pravni status.

Kao i ranijih godina, najzastupljenija diskriminacijska osnova u pritužbama građana je etnička pripadnost odnosno nacionalno podrijetlo, pri čemu se osobito izdvajaju pripadnici romske i srpske nacionalne manjine te migranti. Romi su i dalje suočeni s preprekama u obrazovanju, zapošljavanju, stanovanju, zaštiti zdravlja, te velikoj društvenoj isključenosti i predrasudama. Čak 69% romske djece

u dobi od tri do šest godina ne pohađa ni dječji vrtić ni predškolu, a samo 26% romskih djevojčica u dobi od 15 do 18 godina pohađa srednju školu. Ozbiljan je i problem nezaposlenih mladih Roma, a samo 25% romskih kućanstava prostorno je integrirano među većinskim stanovništvom, dok svi ostali žive u izdvojenim naseljima gdje su uvjeti stanovanja i dostupnost komunalnih i infrastrukturnih usluga, znatno lošiji.

Pripadnici srpske nacionalne manjine također su u povećanoj mjeri izloženi diskriminaciji temeljem etničke pripadnosti ili nacionalnog podrijetla, a pritužbama ističu izloženost uznemiravanju zbog nacionalnog podrijetla, diskriminaciju pri zapošljavanju radi srpskog jezika, dok svjedočimo i već dugogodišnjem trendu pogoršanja odnosa dijela većinske javnosti i pojedinih političkih i javnih aktera prema toj zajednici. Višegodišnje opsežno istraživanje obrazovnih izbora i različitih međuetničkih stavova djece i njihovih roditelja u četiri hrvatske regije, pokazalo je da djeca svojim stavovima reflektiraju okolinu u kojoj žive i koja je i dalje opterećena ratom. Poruke koje dolaze iz hrvatske i srpske zajednice često su dijametralno suprotne, snažno konfliktne, vrlo isključive, emocionalno snažno nabijene, a djeca nemaju mjesto gdje bi te poruke u miru propitala, procesuirala i integrirala.

Kad govorimo o tražiteljima međunarodne zaštite, iregularnim migrantima i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom, u RH i dalje nedostaje sustavna primjena integracijskih mjera.

Tijekom 2018. brojni sudski postupci pokrenuti su protiv novinara i medija zbog povrede časti i ugleda, što utječe na stupanj ostvarivanja medijskih sloboda. Istovremeno, netrpeljivost prema različitim skupinama i mišljenjima i dalje je prisutna u javnom prostoru. Učestale su pojave negiranja zločinačkog karaktera NDH i razmjera zločina ustaškog režima te isticanja simbola ili korištenje sintagmi kojima se prema njemu izražavaju simpatije, a iako neki i dalje pokušavaju opravdavati pozdrav „Za dom spremni“ vezujući ga uz pozitivne konotacije obrane u Domovinskom ratu, to je pogrešno jer je on i tada bio u suprotnosti s Ustavom. Neprihvatljivo je i svako opravdavanje zločina počinjenih od strane pripadnika NOB-a, pod komunističkim vodstvom, te kasnijeg kršenja ljudskih prava od strane komunističkog režima, kao i ignoriranja/umanjivanja činjenice da je pod crvenom zvijezdom petokrakom tijekom Domovinskoga rata izvršena agresija na RH. Upravo iz ovih razloga, prilika je ponovno ukazati na važnost uvođenja obvezatnog obrazovanja iz ljudskih prava kao dijela građanskog obrazovanja u sve nastavne planove i programe, osobito kad je riječ o pravu na jednakost i zabrani diskriminacije.

Unatoč očekivanju da će početak primjene Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji riješiti višegodišnje nagomilane probleme braniteljske populacije, 2018. zaprimili smo 70% više pritužbi vezanih uz prava branitelja i članova njihovih obitelji. Najviše su se odnosile na (ne)priznavanje statusa hrvatskog branitelja i hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, teško socijalno stanje branitelja i članova njihovih obitelji, nepriznavanje razdoblja provedenog u ratu, probleme pri stambenom zbrinjavanju, dužinu trajanja postupka o utvrđivanju materijalnih i drugih prava i nemogućnost ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju, a primjena novog Zakona rezultirala je i ukidanjem nekih ranije stečenih statusnih prava.

U sklopu djelovanja Nacionalnog preventivnog mehanizma, nisu zabilježena ponašanja koja mogu predstavljati mučenje, ali jesu slučajevi neljudskog i ponižavajućeg postupanja. U 2018. nisu se dogodile značajnije sustavne promjene, iako su zabilježena određena poboljšanja. Zatvori su i dalje prenapučeni, pa je tako u zatvorenim uvjetima u njih 10 od 14 popunjenost bila preko 100%, a problemi vezani uz ostvarivanje zdravstvene zaštite i dalje su prisutni. Građani su se nastavili prituživati na propuste policije u postupanju, njihovo neprofesionalno i neetično ponašanje, a kao i prethodnih godina, značajan ih je broj vezan uz prekoračenje u primjeni ovlasti u postupcima u kojima se koristi tjelesna snaga i koji rezultiraju oduzimanjem slobode. Učinkovit građanski nadzor nad radom policije još nije uspostavljen, dok uvjeti smještaja u PP uglavnom ne ispunjavaju potrebne standarde. Nastavlja se praksa naplate participacija tijekom prisilnog smještaja u psihijatrijske ustanove osobama s duševnim smetnjama koje nemaju regulirano dopunsko zdravstveno osiguranje, ako njihova dijagnoza nije navedena u odluci HZZO-a o popisu dijagnoza za koju u cijelosti liječenje pokriva obvezno zdravstveno osiguranje, a zabilježena su i ograničavanja slobode kretanja dobrovoljno smještenih pacijenata unutar psihijatrijskih ustanova. Nedostatak osoblja i nadalje predstavlja problem u domovima za starije i nemoćne te se izravno odražava na kvalitetu pruženih usluga i poštivanje prava korisnika.

I dalje nam pristižu pritužbe migranata i OCD-a koje upućuju ne samo na otežani pristup međunarodnoj zaštiti, već i na nasilje policije nad migrantima u iregularnom prelasku granice. Učinkovita istraga, sukladno Konvencijskim standardima, o iznesenim navodima je i ove godine izostala od strane MUP-a i DORH-a. Također, niz je zabrinjavajućih postupanja vezanih uz provođenje mjera osiguranja povratka, kojima se onemogućava ili znatno otežava traženje međunarodne zaštite. Neprihvatljivo je što je MUP uskratim neposrednog pristupa podacima o postupanju prema iregularnim migrantima u svom informacijskom sustavu, praktično onemogućio rad pučkoj pravobraniteljici suprotno OPCAT-u, Zakonu o nacionalnom preventivnom mehanizmu, Zakonu o pučkom pravobranitelju i Zakonu o tajnosti podataka.

Tijekom 2018. pripreman je Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti, koji će stupiti na snagu 1. srpnja 2019., i kojim je proširen mandat institucije pučkog pravobranitelja kao nadležnog tijela za vanjsko prijavljivanje nepravilnosti, koji će poduzimati radnje iz svoje nadležnosti radi zaštite prava prijavitelja koji učini vjerojatnim da jest ili bi mogao biti žrtva štetnih radnji zbog prijave nepravilnosti. Međutim, nisu osigurana sredstva za njegovu provedbu, nego samo za promociju. Osim što je to neučinkovito i nedostatno u kontekstu zaštite svih osoba koji se odluče prijaviti nepravilnosti, preraspodjelom postojećih kapaciteta unutar institucije može se oslabiti postupanje u već postojećim mandatima, usporiti ispitne postupke te smanjiti učinkovitost.

Konačno, tijekom 2018. obilježili smo 70 godina od usvajanja Opće deklaracije o ljudskim pravima, koja je nastala kao odgovor na strahote Drugog svjetskog rata i prvi je međunarodni dokument u području zaštite ljudskih prava, čijim usvajanjem se u središte stavlja pravo svakog pojedinca neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi ili društvenom položaju. Upravo se ta vrijednost odražava i u UN-ovom Programu održivog razvoja do 2030, koji nas poziva da, u provedbi politika i programa, ne zaboravimo na najranjivije u našem društvu.

5. PREPORUKE

NEDOSTATNO PRIJAVLJIVANJE DISKRIMINACIJE I PREVENCIJA

1. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da kontinuirano informira građane o zabrani diskriminacije i mehanizmima zaštite;
2. Vladi RH, da osnuje Radnu skupinu za praćenje Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022.;
3. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da aktivira online platformu koja bi omogućila kontinuirano praćenje provedbe mjera i ciljeva Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022.;
4. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da što prije provede vanjsku evaluaciju provedbe Akcijskog plana za razdoblje od 2017. do 2019.

PRAVOSUĐE

5. Ministarstvu pravosuđa, da pripremi izmjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći kojima bi se:
 - omogućila objava natječaja i donošenje odluke o financiranju pružatelja primarne besplatne pravne pomoći u godini koja prethodi financiranju;
 - uklonila odredba o brisanju iz registra pružatelja kojima nije odobren projekt tri godine uzastopno;
 - pri dodjeli financijskih sredstava za besplatnu pravnu pomoć posebne vrednovao terenski rad pružatelja;
6. Ministarstvu pravosuđa, da odluke povodom žalbi na rješenja ureda državne uprave o besplatnoj pravnoj pomoći donosi u rokovima propisanim Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći;
7. Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da kontinuirano podržavaju rad pružatelja besplatne pravne pomoći finacijskim donacijama ili drugim oblicima potpore;
8. Ministarstvu uprave i uredima državne uprave, da povećaju broj službenika za besplatnu pravnu pomoć;
9. Pravosudnoj akademiji, da redovito provodi edukacije sudaca o mirenju i medijacijskim vještinama te individualnoj procjeni žrtava;
10. Ministarstvu pravosuđa, da kontinuirano informira javnost o važnosti mirenja;
11. Ministarstvu pravosuđa, da na sudovima gdje se podrška žrtvama i svjedocima pruža u okviru zajedničkih službi, odobri zapošljavanje dodatnih službenika, te da ih osnuje tamo gdje ih nema;
12. Državnom odvjetništvu, da ustroji odjele za podršku žrtvama ili sklopi sporazume o osnivanju zajedničkih službi s odjelima na županijskim sudovima.

SUDSKA ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE

13. Pravosudnoj akademiji, da u okviru programa cjeloživotnog stručnog usavršavanja, za pravosudne dužnosnike provodi edukacije o europskoj i nacionalnoj antidiskriminacijskoj sudskoj praksi;

14. Hrvatskoj odvjetničkoj komori, da provodi edukacije odvjetnika o primjeni hrvatskog i europskog antidiskriminacijskog prava;
15. Državnoj školi za javnu upravu, da provodi redovne edukacije o zakonodavnom i institucionalnom okviru za suzbijanje diskriminacije za državne te službenike u tijelima JLP(R)S te rukovodeće državne službenike;
16. Ministarstvu pravosuđa, da vodi evidencije o upravnim sporovima vezanim uz diskriminaciju i osnovama diskriminacije po kojima se ti postupci vode;
17. Uredu za udruge i Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, da nastave poticati rad udruga s ekspertizom i kapacitetom za pokretanje udruženih diskriminacijskih tužbi;
18. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da unaprijedi normativni okvir kojim će se ojačati samostalnost i neovisnost povjerenika za zaštitu dostojanstva, sankcioniranjem pokušaja utjecaja na njihov rad i/ili stavljanja u nepovoljan položaj zbog obavljanja poslova zaštite dostojanstva radnika.

ZLOČIN IZ MRŽNJE

19. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da u suradnji s Pravosudnom akademijom i Policijskom akademijom nastave provoditi edukacije policijskih službenika, državnih odvjetnika i sudaca o prepoznavanju, kvalifikaciji i progonu zločina iz mržnje.

PRAVA NACIONALNIH MANJINA

20. Ministarstvu uprave, da izradi prijedlog Zakona o referendumu kojim će se od ove vrste odlučivanja izuzeti pitanja ljudskih prava, uključujući i prava nacionalnih manjina;
21. Ministarstvu uprave, da izradi prijedlog izmjena Zakona o državnim maticama kojima će se omogućiti izmjena podatka o nacionalnosti upisanog pri temeljnom upisu;
22. Ministarstvu kulture i Hrvatskoj radioteleviziji, da osnuju redakciju za nacionalne manjine, s ciljem učinkovitije (sub)produkcije i objavljivanja programa namijenjenih informiranju pripadnika nacionalnih manjina, na manjinskim jezicima;
23. Hrvatskoj radioteleviziji, da poveća udio manjinskih tema u općem programu;
24. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Savjetu za nacionalne manjine i Ministarstvu uprave, da nastave educirati vijeća i predstavnike nacionalnih manjina s ciljem unapređenja njihova rada;
25. Ministarstvu financija, da predloži način rješenja problema zaštite sredstava na računima predstavnika nacionalnih manjina;
26. Vladi RH i Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da poduzme potrebne mjere kako bi se omogućila registracija škola na području Vukovarsko-srijemske županije kao ustanova na manjinskom jeziku i pismu.

DISKRIMINACIJA TEMELJEM RASE, ETNIČKE PRIPADNOSTI ILI BOJE KOŽE TE NACIONALNOG PODRIJETLA

27. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da izradi prijedlog Zakona o socijalnoj skrbi, koji će ostvarivati svrhu socijalne skrbi i neće sadržavati međusobno isključive odredbe, zbog kojih dolazi do umanjena već priznatih prava;
28. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da izmijeni potencijalno diskriminatorne odredbe Zakona o socijalnoj skrbi, koje priječe korisnike naknada da imaju vlastito, odnosno koriste tuđe vozilo, te da se ujednače kriteriji utvrđivanja prometne izoliranosti u svim dijelovima zemlje, radi izbjegavanja nejednakog postupanja, povezanog za etnicitetom i nacionalnim podrijetlom korisnika;
29. Nadležnim tijelima državne uprave i javne vlasti, osobito u području unutarnjih poslova, zdravlja, socijalne skrbi, rada, mirovinskog osiguranja i obrazovanja, da započnu prikupljanje i obradu posebnih kategorija osobnih podataka, što uključuje i one o etnicitetu ili nacionalnom podrijetlu, uz primjenu odgovarajućih zaštitnih mjera;
30. Ministarstvu unutarnjih poslova, da razvije metode prikupljanja podataka o etnicitetu i nacionalnom podrijetlu osoba koje zaustavljaju policijski službenici, radi utvrđivanja potencijalnog diskriminatornog etničkog profiliranja i utvrđivanja učinkovitosti tih praksi;
31. Vladi RH, da poveća ulaganja na područja naseljena pripadnicima nacionalnih manjina, osobito u objekte komunalne i socijalne infrastrukture;
32. Vladi RH, da usvoji Akcijski plan za provođenje Nacionalne strategije za uključivanje Roma;
33. Ministarstvu državne imovine, da poboljša suradnju s jedinicama lokalne samouprave radi okončanja dugogodišnjih nedovršenih postupaka prijenosa vlasništva ili parcelizacije u romskim naseljima;
34. Povjerenstvu za praćenje provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma, da razmotri mogućnost stvaranja interdisciplinarnih timova ministarstava unutarnjih poslova, pravosuđa, obrazovanja, zdravlja, centara socijalne skrbi i zavoda za zapošljavanje, tijela regionalne i lokalne samouprave, škola, udruga i samih stanovnika na lokalnoj razini, radi rješavanja poteškoća specifičnih za romsku nacionalnu manjinu;
35. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da učinkovitije primjenjuje mjeru osposobljavanja na radnom mjestu, kroz izravan rad s nezaposlenim Romima i zainteresiranim poslodavcima, uz produljenje trajanja mjere na 12 mjeseci;
36. Ministarstvu unutarnjih poslova, da lokalne zajednice i građane pravovremeno i transparentno obavještava o razmještanju migranata ili osoba pod međunarodnom zaštitom;
37. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da intenzivira informiranje i provođenje programa učenja hrvatskog jezika, kulture i povijesti za osobe pod međunarodnom zaštitom;
38. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da iscrpno, jasno i pravovremeno obavijeste JLR(P)S-ove o potrebi donošenja lokalnih strategija za uspješnu integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u lokalne zajednice, i pruže im pomoć pri njihovoj izradi.

STAMBENO ZBRINJAVANJE

39. Vladi RH i Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da osiguraju dodatna sredstva i stambene jedinice za korisnike koji se zbrinjavaju kroz liste prvenstva;
40. Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da što prije izradi prijedlog zakona kojim bi se obuhvatio širi krug korisnika stambenog zbrinjavanja na cjelokupnom području RH;
41. Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da Vladi RH predloži dopunu Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima, kojom bi se omogućilo podnošenja prigovora na ocjenu Povjerenstva za procjenu stanja stambenih jedinica, kako je to bilo propisano člankom 9. stavkom 6. Zakona o područjima posebne državne skrbi;
42. Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da u slučaju problema u provedbi rješenja o pravu na stambeno zbrinjavanje po modelu davanja u najam stana ili obiteljske kuće u državnom vlasništvu, na nekim dijelovima potpomognutih područja ili izvan njih, korisnicima ponudi mogućnost ostvarivanja prava na drugom području ili po drugom modelu;
43. Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da Vladi RH predloži izmjene Odluke o otpisu potraživanja s naslova najma stambenih jedinica u vlasništvu RH kojima upravlja, tako da se primjenjuje u čitavoj RH;
44. Središnjem državnom uredu za stambeno zbrinjavanje, da etažira stambene objekte i sredi zemljišnoknjižno stanje nekretnina u državnom vlasništvu kojima upravlja;
45. Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da se bivšim nositeljima stanarskog prava valorizira ta činjenica jer su pridonosili u zajednički stambeni fond, te sukladno tome umanjiti otkupnu cijenu stanova.

STATUSNA PRAVA GRAĐANA

46. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izradi prijedlog izmjena Zakona o prebivalištu kojima će se utvrditi kriteriji za procjenu živi li osoba doista na adresi prijavljenog prebivališta, kao i za procjenu objektivnih okolnosti koje će se uzimati u obzir kada osoba nije u mogućnosti živjeti na adresi prebivališta;
47. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izradi prijedlog izmjene Zakona o prebivalištu kojim će biti omogućeno podnošenje žalbe na rješenje o odjavi prebivališta po službenoj dužnosti ili neevidentiranja novog prebivališta;
48. Ministarstvu unutarnjih poslova, da osobi koja nema mjesto i adresu stanovanja, niti adekvatna sredstva, prebivalište utvrđuje isključivo sukladno Zakonu o prebivalištu;
49. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izradi prijedlog izmjena Zakona o osobnoj iskaznici prema kojima bi ulaganje pravnog lijeka protiv rješenja o odjavi prebivališta po službenoj dužnosti ili neevidentiranja novog odgodilo prestanak važenja osobne iskaznice, ili predvidjelo izdavanje privremene do okončanja spora;
50. Ministarstvu unutarnjih poslova, da postupke stjecanja državljanstva vodi u rokovima propisanim Zakonom o općem upravnom postupku, osobito kada su se podnositelji zahtjeva odrekli svog prethodnog državljanstva;

51. Ministarstvu unutarnjih poslova, da u postupcima stjecanja državljanstva osoba koje žive u RH i imaju s njom čvrstu vezu, postupka uvažavajući stajalište Ustavnog suda kako se radi o pravnoj situaciji koja ima tranzicijske elemente;
52. Ministarstvu unutarnjih poslova, da se za pripadnike manjinskih naroda navedene u Izvorišnim osnovama Ustava, koji imaju čvrstu vezu s RH, predvidi beneficiran način stjecanja državljanstva;
53. Ministarstvu unutarnjih poslova, da se u postupcima stjecanja državljanstva i odobrenja boravka stranca bezrezervno poštuje načelo pomoći stranci;
54. Vladi RH, da se nakon stručne i javne rasprave zakonski definira koje okolnosti i činjenice predstavljaju osnovu za postojanje sigurnosne zapreke za primitak u hrvatsko državljanstvo i odobravanje boravka strancima, radi otklanjanja arbitrarnosti u postupanju.

RADNI I SLUŽBENIČKI ODNOSI

55. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da pri odlučivanju o zahtjevima za novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti cijeni sve prikupljene dokaze, vodeći računa o svim okolnostima slučaja, te da mjerodavno pravo primjenjuje na način koji neće ugroziti socijalnu sigurnost građana tijekom nezaposlenosti;
56. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da kod sklapanja ugovora o sufinanciranju samozapošljavanja, korisniku usluge pruži sve informacije o posljedicama sklapanja takvog ugovora, a naročito da jasnije i detaljnije utvrdi obveze korisnika, posebice one oko kojih dolazi do učestalih sporova te da aktivnosti vezane uz raskid ugovora pokreće tek nakon što su iskorištene sve ostale mogućnosti izvršenja;
57. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da razmotri potrebu izmjena Zakona o tržištu rada, vezano uz osnovicu za utvrđivanje visine novčane naknade u odnosu na osobe koje su u tromjesečnom razdoblju prije prestanka radnog odnosa ostvarile naknadu plaće;
58. Ministarstvu zdravstva, da u suradnji s Hrvatskom udrugom poslodavaca u zdravstvu i strukovnim komorama, predloži dodatne mjere i aktivnosti radi osiguravanja odgovarajućih uvjeta rada i sprječavanja nasilja prema djelatnicima u zdravstvu;
59. Vladi RH, da preispita Odluku o zabrani novog zapošljavanja službenika i namještenika u javnim službama vodeći računa o stvarnim potrebama zapošljavanja;
60. Prosvjetnoj inspekciji, da provodi ciljane nadzore nad zakonitošću sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme u obrazovnim ustanovama.

DISKRIMINACIJA NA PODRUČJU RADA I ZAPOSŁJAVANJA

61. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da nastavi s edukacijom dionika na tržištu rada, pogotovo poslodavaca, o diskriminaciji u postupcima zapošljavanja te na radnom mjestu, s naglaskom na viktimizaciji;
62. Sindikatima, da nastave s provedbom edukacije sindikalnih povjerenika o primjeni hrvatskog i europskog antidiskriminacijskog prava u području rada i zapošljavanja te da poduzmu aktivnosti radi podizanja svijesti radnika i poslodavaca o viktimizaciji kao jednom od oblika diskriminacije;

63. Hrvatskoj udruzi poslodavaca, da u okviru obrazovanja svojih članova osigura redovno održavanje radionica o primjeni hrvatskog i europskog antidiskriminacijskog prava, naročito o viktimizaciji u području rada i zapošljavanja;
64. Hrvatskoj obrtničkoj komori, da u okviru obrazovanja svojih članova osigura redovno održavanje radionica o primjeni hrvatskog i europskog antidiskriminacijskog prava, naročito o viktimizaciji u području rada i zapošljavanja;
65. Državnom inspektoratu, da inspektore rada redovito educira o primjeni hrvatskog i europskog antidiskriminacijskog prava, s posebnim osvrtom na viktimizaciju u području rada i zapošljavanja;
66. Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da za službenike zaposlene u pravnim osobama u njihovom vlasništvu ili čiji su osnivači, organiziraju edukacije o diskriminaciji na radnom mjestu u području rada i zapošljavanja.

UMIROVLJENICI I STARIJE OSOBE

Socijalna sigurnost starijih osoba

67. Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava, da ubrza uvođenje nacionalne mirovine;
68. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da prilikom izrade novoga Zakona o socijalnoj skrbi ugradi:
 - povećanje iznosa zajamčene minimalne naknade za starije članove kućanstva;
 - širu lepezu socijalnih usluga kojima bi im se omogućio što dulji ostanak u njihovim obiteljima te blažim prihodovnim cenzusom obuhvatio veći broj korisnika pomoći u kući;
 - kriterije za prijam korisnika u domove koji se sufinanciraju iz Državnog proračuna;
69. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da osigura uvjete kako bi centri za socijalnu skrb provodili redovite edukacije i supervizije udomitelja i predstavnika obiteljskih domova;
70. Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da normativno reguliraju mehanizme podrške i pomoći članovima obitelji, u okviru sustava neformalne skrbi o starima i nemoćnima;
71. Ministarstvu pravosuđa, da normativno regulira uvođenje registra pružatelja uzdržavanja, kako bi se spriječila ekonomsko iskorištavanje starijih osoba potpisivanjem ugovora o dosmrtnom/doživotnom uzdržavanju;
72. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da osigura sustavno informiranje starijih osoba o rizicima sklapanja ugovora o dosmrtnom/doživotnom uzdržavanju;
73. Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, da nastavi aktivno sudjelovati u radu Radne grupe UN-a o pravima starijih osoba te da podrži napore kako bi se pristupilo izradi Konvencije o pravima starijih osoba;
74. Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da osnuju savjete za umirovljenike i starije osobe.

Mirovinsko osiguranje

75. Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava, da uskladi mirovine ostvarene po općem i posebnim propisima;
76. Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava i Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da uspostave kriterije i omogućće osobama s invaliditetom ili smanjene mobilnosti te onima koje žive u prometno izoliranim područjima dostavu mirovine poštom na teret Državnog proračuna;
77. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da osigura uvjete za donošenje rješenja u rokovima sukladno Zakonu o općem upravnom postupku;
78. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da osiguranike pravodobno informira o pravima iz mirovinskog osiguranja.

DISKRIMINACIJA TEMELJEM DOBI

79. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava i Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da osmisli mjere za zaštitu radnika starijih od 50 godina na tržištu rada;
80. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da uvažavajući stanje na tržištu rada, osigura mogućnosti redovnog zapošljavanja mladih radnika.

SOCIJALNA SKRB

81. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da prilikom izrade novoga Zakona o socijalnoj skrbi ugradi:
 - povećanje iznosa zajamčene minimalne naknade, posebno za članove kućanstva koji su potpuno nesposobni za rad i privređivanje;
 - preciznije odredbe o iznosima naknade za troškove stanovanja te mehanizme transfera novčanih sredstava jedinicama lokalne samouprave koje ne mogu u svojem proračunu osigurati sredstva za ovu namjenu;
 - više osnovnih životnih potreba kao razlog za priznavanje jednokratne i uvećane jednokratne naknade i njihove veće iznose;
 - definiciju beskućnika sukladno ETHOS tipologiji, pravo na zajamčenu minimalnu naknadu beskućnicima u prihvatilištima te druga prava u cilju njihova socijalnog uključivanja, kao i način vođenja evidencije beskućnika;
 - mogućnost smještaja u organiziranom stanovanju mladima iz alternativne skrbi do navršениh 26 godina života;
 - usluge socijalne samoposluge kao socijalne usluge i propiše njihov način financiranja;
82. Ministarstvu poljoprivrede u suradnji s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da u novi Pravilnik o uvjetima, kriterijima i načinima doniranja hrane i hrane za životinje ugradi odredbe kojima bi se potaklo doniranje hrane;
83. Ministarstvu zdravstva, da u Nacrt zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ugradi odredbu temeljem koje će beskućnici imati pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu, neovisno o reguliranom prebivalištu;
84. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da pripremi Nacionalnu strategiju o beskućništvu te Protokol o postupanju s beskućnicima;

85. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da osigura preduvjete za rješavanje drugostupanskih predmeta u propisanim rokovima.

DISKRIMINACIJA TEMELJEM IMOVNOG STANJA

86. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da na svojim stranicama objavi informacije o oslobodjenju od plaćanja pristojbi prilikom izdavanja svjedodžbi i diploma prilikom prijave na natječaj za zapošljavanje;
87. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da izda smjernice za vrednovanje prijave kandidatkinja Programa zapošljavanja žena – Zaželi, ovisno o pripadnosti ciljanoj skupini.

STANOVANJE, ENERGETSKO SIROMAŠTVO I PRISTUP VODI

88. Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja, da osmisli mehanizme kojima će se spriječiti zlouporabe programa društveno poticanje stanogradnje;
89. Ministarstvu državne imovine, da u primjerenim rokovima rješava predmete i pruža informacije građanima;
90. Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Ministarstvu državne imovine, da poduzmu potrebite mjere kako bi se stanovi u zagrebačkom naselju Borovje stavili u funkciju i iznajmili onima kojima su namijenjeni;
91. Ministarstvu državne imovine, da razradi kriterije za prodaju stanova dugogodišnjim bespravnim korisnicima imajući u vidu njihov socijalni status, odnosno imovinske mogućnosti;
92. Vladi RH, da izradi Strategiju o stanovanju koja bi obuhvatila sve socijalno ugrožene ranjive skupine;
93. Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da iniciraju prijenos nekretnina u vlasništvu RH na njih, radi prodaje ili dodjele u najam osobama koje udovoljavaju kriterijima;
94. Vladi RH, da definira energetska siromaštvo te uspostavi sustav njegova mjerenja i praćenja;
95. Vladi RH, da što prije uskladi nacionalno zakonodavstvo s Direktivom 2018/2002 o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti;
96. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da u suradnji s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku pripremi izmjenu Uredbe o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava, kojom se kriteriji proširuju;
97. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da omogući realizaciju prava na naknadu za ugroženog kupca energenata za plin i toplinsku energiju;
98. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da u reformi vodnih usluga propiše uvjete i kriterije za obustavu/ograničenje isporuke vode, minimalnu količinu vode koja se ne može uskratiti, kriterije za isključenje s vodnih građevina na zahtjev potrošača te isporuku vode autocisternama.

KOMUNALNO GOSPODARSTVO I JAVNA USLUGA PRIKUPLJANJA MIJEŠANOG I BIORAZGRADIVOG KOMUNALNOG OTPADA

99. Državnoj školi za javnu upravu, Ministarstvu uprave i Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja, da organiziraju edukacije komunalnih redara;

100. Vladi RH i jedinicama lokalne samouprave, da poduzmu potrebne mjere kako bi se postupak uklanjanja ruševnih zgrada, poglavito oštećenih u ratu, vodio uz suglasnost vlasnika te financirao ili djelomično financirao iz proračuna RH odnosno jedinice lokalne samouprave;
101. Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, da osigura dodatna sredstva radi informiranja potrošača o njihovim pravima te da u „Priručniku za potrošače“ građanima pruži informacije o svim javnim uslugama.

NEJEDNAK REGIONALNI RAZVOJ S POSEBNIM OSVRTOM NA RURALNA PODRUČJA

102. Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije, da provede evaluaciju Akcijskog plana 2017.-2019. za provedbu Strategije regionalnog razvoja RH do 2020.;
103. Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije, da uključi predstavnike JLP(R)S, OCD-ova, LAG-ova i vijeća nacionalnih manjina u izradu pozakonskih akata sukladno Zakonu o potpomognutim područjima, Zakonu o brdsko-planinskim područjima i Zakonu o otocima;
104. Ministarstvu zdravstva, da pri donošenju Mreže hitne medicine osigura ujednačenu dostupnost hitne pomoći, posebice u ruralnim područjima i na otocima;
105. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da centrima za socijalnu skrb osigura zapošljavanje stručnih radnika prema sistematizaciji radnih mjesta te razmotri odgovaraju li propisani standardi njihovim sve brojnijim javnim ovlastima i drugim stručnim poslovima;
106. Vladi RH, da osigura dodatna sredstva za Fond za sufinanciranje provedbe EU projekta na regionalnoj i lokalnoj razini;
107. Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije, da općinama i gradovima koji do sada nisu koristili EU sredstva osigura stručnu podršku u pripremi natječajne dokumentacije i realizaciji projekata.

DEMOGRAFSKA KRIZA, ISELJAVANJE I LJUDSKA PRAVA

108. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da u osmišljavanje demografskih mjera uključi širok krug dionika, posebice predstavnike ruralnih područja i otoka.

FINANCIJE

109. Vladi RH, da napravi sveobuhvatnu analizu strukture dužnika i uzroka prezaduženosti;
110. Ministarstvu financija, da nastavi osiguravati uvjete za pravovremeno obavljanje poslova u drugostupanjskom upravnom postupku.

BRANITELJI

111. Ministarstvu hrvatskih branitelja, da osigura kontinuirano usavršavanje zaposlenika centara za psihosocijalnu pomoć o pravima i potrebama branitelja te načinima postupanja i oblicima pružanja podrške, naročito pravne i psihološke;
112. Ministarstvu hrvatskih branitelja, da ubrza osnivanje veteranskih centara ravnomjerno raspoređenih na području RH.

CIVILNE ŽRTVE RATA

113. Ministarstvu hrvatskih branitelja, da izradi prijedlog Zakona o pravima civilnih žrtava rata i uputi ga Vladi RH.

ZDRAVLJE

114. Ministarstvu zdravstva, da donese Pravilnik o osiguranju medicinski prihvatljivog vremena za ostvarivanje mjera zdravstvene zaštite te da poduzima mjere radi smanjenja listi čekanja;
115. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da daljnjom informatizacijom sustava osigura transparentnost lista čekanja;
116. Povjerenstvu za zaštitu prava pacijenata Ministarstva zdravstva, da predloži županijskim povjerenstvima za zaštitu prava pacijenata poduzimanje odgovarajućih mjera radi upoznavanja javnosti o svojoj ulozi i djelokrugu rada;
117. Ministarstvu zdravstva, da izradi prijedlog izmjena Zakona o zaštiti prava pacijenata, kojim bi se osiguralo učinkovito sredstvo pravne zaštite, sukladno Odluci i Rješenju Ustavnog suda U-I-4892/2004 i U-I-3490/2006 iz 2008.;
118. Ministarstvu zdravstva, da poduzme odgovarajuće mjere kako bi se u zdravstvenim ustanovama redovito organizirale edukacije za zdravstvene djelatnike o pravima pacijenata te ponašanju i komunikaciji prema pacijentima, sukladno zahtjevima medicinske etike i deontologije;
119. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da uloži više napora u informiranje građana, osobito najranjivijih, o pravima iz zdravstvenog osiguranja;
120. Ministarstvu zdravstva, da provodi zdravstveno-inspekcijske nadzore opremljenosti medicinsko-tehničkom opremom zdravstvenih ustanova na području cijele RH, u skladu s Pravilnikom o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti, te izriče mjere za uklanjanje uočenih nedostataka;
121. Ministarstvu zdravstva, da uloži dodatne napore kako bi se osiguralo sustavno rješenje financiranja skupih lijekova;
122. Ministarstvu zdravstva, da ubrza dinamiku uspostavljanja svih oblika palijativne skrbi i osigura dostatne kapacitete na svim razinama zdravstvene zaštite.

DISKRIMINACIJA U PODRUČJU ZDRAVLJA

123. Ministarstvu zdravstva i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da osiguraju dostupnost preparata od kanabisa svim pacijentima kojima su potrebni za liječenje;
124. Ministarstvu zdravstva i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da vrijeme korištenja prava privremene nesposobnosti za rad optimizira učinkovitim funkcioniranjem sustava zdravstvene zaštite, a ne njenim administrativnim ukidanjem;
125. Ministarstvu zdravstva, da što prije regulira stažiranje doktora medicine koji od 2019. završavaju medicinski fakultet;
126. Ministarstvu zdravstva, da regulira prekovremeni rad liječnika uz uvažavanje specifične potrebe zdravstvene službe;
127. Ministarstvu zdravstva, da uredi pitanje plaća nezdravstvenih radnika u sustavu zdravstva osiguravajući jednaku plaću za rad iste vrijednosti.

PRIZIV SAVJESTI

128. Ministarstvu zdravstva, da pripremi potrebne zakonske izmjene kojima bi se:
- onemogućio institucionalni priziv savjesti,
 - propisao način obavještanja pacijenata odnosno poslodavca o odluci na priziv savjesti,
 - propisao način upućivanja pacijenata drugom zdravstvenom djelatniku iste struke.

OBRAZOVANJE

129. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da provedbu kurikularne reforme uskladi sa Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije;
130. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da usvoji Akcijski plan za provedbu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije;
131. Agenciji za odgoj i obrazovanje, da kontinuirano provodi edukacije nastavnika o metodama prevencije i nenasilnog rješavanja sukoba;
132. Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da kriterije za dodjelu stipendija usklade sa zakonskim odredbama u području obveznih odnosa;
133. Sveučilištima, da usklade provedbene akte o plaćanju troškova studiranja sa Zakonom o strancima.

DISKRIMINACIJA U PODRUČJU I TEMELJEM OBRAZOVANJA

134. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da osigura puno poštovanje bolonjske strukture kvalifikacija u tri razine;
135. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da dodatno razradi kriterije dodjele stipendija za studente u STEM područjima kako bi se osiguralo ostvarivanje njihovih ciljeva;
136. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da osigura provedbu nadzora zakonitosti rada visokih učilišta, posebno u području uvjeta za zapošljavanje u sustavu znanosti i visokog obrazovanja.

DISKRIMINACIJA TEMELJEM VJERE I SLOBODA VJEROISPOVIJEDI

137. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da koristeći ovlast nadzora u postupku uvrštavanja udžbenika u katalog odobrenih udžbenika te u postupku brisanja udžbenika iz kataloga, osigura nastavni materijal nediskriminatornog sadržaja, utemeljen na suvremenim znanstvenim i obrazovnim standardima;
138. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da izradi prijedlog potrebnih izmjena Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u RH, kako bi prava pripadnika vjerskih zajednica bila jasno propisana te se uvažile potrebe obilježavanja obljetnica osobito značajnih za pojedine vjerske tradicije.

IZRAŽAVANJE U JAVNOM PROSTORU

139. Dužnosnicima i političkim strankama, da konzistentno osuđuju govor kojima se širi nesnošljivost, pozivaju svoje članove i sljedbenike da se suzdrže od takvih nastupa te osude/sankcioniraju one koji se takvim govorom služe;

140. Hrvatskoj radioteleviziji, da sustavno i kontinuirano educira svoje zaposlenike o ljudskim pravima i suzbijanju diskriminacije;
141. Agenciji za elektroničke medije, da sustavno i kontinuirano educira svoje članove o profesionalnoj etici, prevenciji govora mržnje i strukovnim standardima;
142. Ministarstvu kulture, da žurno raspiše natječaj za sredstva iz projekta „Mediji zajednice – potpora socijalnom uključivanju putem medija“;
143. Ministarstvu kulture i Središnjem državnom uredu za razvoj digitalnog društva, da u izradu Medijske strategije i Zakona o elektronički medijima, odnosno Zakona o sprječavanju neprimjerenog ponašanja na društvenim mrežama, osim medijskih i pravnih stručnjaka i predstavnika civilnog društva, uključi IT stručnjake;
144. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da ujednači postupanja temeljem Zakona o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te o zastavi i lenti predsjednika Republike Hrvatske.

SUOČAVANJE S FAŠISTIČKOM (USTAŠKOM) I KOMUNISTIČKOM PROŠLOŠĆU

145. Vladi RH i nadležnim ministarstvima, da izrade prijedloge potrebnih izmjena kojima bi se jasnije normativno regulirala zabranjena obilježja mržnje, posebno proizašlih iz NDH;
146. Jedinicama lokalne samouprave, da žurno uklanjaju grafite i natpise s obilježjima ustaškog i nacističkog režima, ali i višeznačenjska obilježja komunizma, ukoliko se njima očito provocira i potiče na nasilje, mržnju ili nesnošljivost;
147. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da ujednači postupanja policijskih uprava i postaja pri procesuiranju pozdrava „Za dom spremni!“, vodeći računa o praksi najviših sudova;
148. Ministarstvu hrvatskih branitelja, da izmjenama pravilnika uredi način održavanja obreda pokopa žrtava Drugog svjetskog rata i poraća, vodeći računa kako odavanje vojnih počasti može predstavljati davanje legitimiteta tvorevini i ideologiji oprečnima vrijednostima Ustava RH;
149. Vladi RH, da u dijalogu s predstavnicima zajednica stradalih od ustaškog režima razriješi prijepore kako bi se održala jedinstvena komemoracija, kojom bi se na primjeren način odala počast žrtvama jasenovačkog logora.

PRAVO NA PRIVATNOST

150. Ministarstvu financija, da izradi prijedlog zakona o reguliranju poslovanja pravnih osoba specijaliziranih za otkup i naplatu potraživanja;
151. Strukovnim komorama u zdravstvu, da kontinuirano provode edukaciju članova o obvezama u području zaštite prava na privatnost pacijenata.

IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI

152. Ministarstvu pravosuđa, da provede upravni nadzor nad svim službama za imovinsko-pravne poslove ureda državne uprave u županijama, u kojima od 1997. nije poduzeta niti jedna radnja u postupku;
153. Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu kulture, da dogovore rješenje problema povrata pokretnina sa svojstvom kulturnog dobra koje su sastavni dio zbirke, muzeja i galerija

donošenjem Iskaza procjene fiskalnog učinka ili na drugi način, kako bi se donijela Uredba o posebnoj vrsti naknade za pokretnine sa svojstvom kulturnog dobra koje su sastavni dio zbirke, muzeja i galerija.

GRADITELJSTVO

154. Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja, da građanima na podnesene prijave i ostale podneske odgovaraju u zakonskom roku.

PRAVO NA ZDRAV ŽIVOT

155. Ministarstvu zdravstva, da što prije dovrši izradu Strategije razvoja javnog zdravstva;
156. Ministarstvu zdravstva, da osigura daljnji razvoj zdravstvene ekologije, i u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike, uvede obvezujuću procjenu utjecaja na zdravlje (HIA) prije planiranja i izgradnje velikih industrijskih i drugih infrastrukturnih objekata;
157. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izvrši pripremne radnje za osnivanje izvanproračunskog fonda civilne zaštite;
158. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da pojača nadzor nad ovlaštenicima koji obavljaju stručne poslove zaštite okoliša, posebno u pogledu terenskog rada i ažurnosti podataka koje koriste;
159. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da u skladu s Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću dovrši i uputi na usvajanje Strategiju niskouglijčnog razvoja RH;
160. Ministarstvu unutarnjih poslova, da Inspekcija za zaštitu od požara poveća broj terenskih obilazaka i provjera planova zaštite od požara JLP(R)S;
161. Ministarstvu unutarnjih poslova, da Inspekcija za zaštitu od požara nastavi s pojačanim nadzorom hidrantske mreže za gašenje požara kako bi se uskladila s Pravilnikom o hidrantskoj mreži;
162. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da osigura monitoring tla te u postupcima procjene utjecaja zahvata na okoliš uvede mjere praćenja njegova stanja, uz obvezna uzorkovanja;
163. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Ministarstvu zdravstva i Hrvatskim vodama, da izrade analizu učinkovitosti mjera zaštite izvorišta pitke vode, kao i zaštite vodocrpilišta i vodoopskrbnih objekata, te osiguraju i provedu učinkovitu zaštitu;
164. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da nakon usvajanja Direktive o smanjenju jednokratne plastike, odmah započne s usklađivanjem zakonodavstva i njegovom provedbom;
165. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da ispita razinu usklađenosti CGO-a Marišćina i Kaštjun s redom prvenstva gospodarenja otpadom, te osigura provedbu nužnih mjera za učinkovitu zaštitu svih sastavnica okoliša i zdravlja na ovim lokacijama;
166. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da u skladu s Planom gospodarenja otpadom te Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, izradi sve studije izvedivosti za planirane CGO-e, uz reviziju predviđenih lokacija te procjenu utjecaja na okoliš i zdravlje;

167. Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da osiguraju izradu stručne studije o utjecaju odlagališta otpada Karepovac i Lončarica Velika na zdravlje građana, koja će sadržavati uzorkovanje zraka, vode i tla;
168. Ministarstvu zdravstva, da pojača nadzor nad provedbom mjerenja buke;
169. Ministarstvu zdravstva, da u novom Pravilniku o zaštiti od elektromagnetskih polja dodatno unaprijedi zaštitu zdravlja i objavi popis izvora elektromagnetskih polja u obliku upisnika;
170. Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja, da osigura jaču kontrolu postavljanja baznih stanica mobilnih operatera, u suradnji s JLP(R)S i zainteresiranom javnosti;
171. Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da što prije donese provedbene propise uz novi Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja, a da do tada osigura provođenje inspeksijskih nadzora i izricanje mjera kako bi se građane zaštitilo od svjetlosnog onečišćenja.

OSOBE LIŠENE SLOBODE I DJELOVANJE NACIONALNOG PREVENTIVNOG MEHANIZMA

Osobe lišene slobode u zatvorskom sustavu

172. Ministarstvu pravosuđa, da uvjete smještaja u svim kaznenim tijelima prilagodi zakonskim i međunarodnim standardima;
173. Ministarstvu pravosuđa, da izradi prijedlog novog Zakona o izvršavanju kazne zatvora;
174. Ministarstvu pravosuđa, da izradi prijedlog izmjena odredbi Zakona o kaznenom postupku u dijelu o izvršavanju istražnog zatvora;
175. Ministarstvu pravosuđa, da izradi plan borbe protiv međuzatvoreničkog nasilja;
176. Vladi RH, da zapošljavanje u kaznenim tijelima izuzme iz Odluke o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade RH.

Policijski sustav

177. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izradi prijedlog izmjena Zakona o policiji, kojim će se osigurati neovisan i učinkovit građanski nadzor nad radom policije po uzoru na Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija;
178. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da sukladno Zakonu o kaznenom postupku sve kaznene prijave dostavljaju Državnom odvjetništvu radi procjene radi li se o kaznenim djelima koja se progone po službenoj dužnosti;
179. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izradi prijedlog izmjena Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, kojom bi se odredba čl. 63. st. 3. uskladila s čl. 206. st. 1. toč. 1. Zakona o kaznenom postupku, prema kojemu Državno odvjetništvo donosi odluku progoni li se prijavljeno djelo po službenoj dužnosti;
180. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da se, u skladu s Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima, prema ranjivim skupinama postupi s posebnim obzirom te da se primjenjuju policijske ovlasti kojima se u najmanjoj mogućoj mjeri zadire u ljudska prava;

181. Ministarstvu unutarnjih poslova, da se uporaba sredstava prisile koristi samo razmjerno i nužno kako bi se osobe koje se ponašaju nasilno, dovele pod kontrolu;
182. Ravnateljstvu policije, da se vatreno oružje koristi samo kada ne dovodi u opasnost život drugih osoba, osim ako je jedino sredstvo za obranu od napada ili otklanjanja opasnosti;
183. Državnom odvjetništvu, da provodi učinkovitu i neovisnu istragu po službenoj dužnosti kada postoje navodi o mogućem prekoračenju policijskih ovlasti, osobito kada rezultiraju teškim tjelesnim ozljedama nakon uporabe vatrene oružja od strane policijskih službenika;
184. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da osiguraju uvjete smještaja u prostorijama za osobe lišene slobode sukladno međunarodnim i domaćim standardima;
185. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da uspostave video nadzor u svim prostorijama gdje se nalaze i kreću osobe lišene slobode, koji treba biti dostupan pritvorskim nadzornicima u operativno-komunikacijskim centrima;
186. Ravnateljstvu policije, da osiguraju sredstva za obroke osobama lišenim slobode te da se evidentira je li osoba prihvatila ili odbila hranu;
187. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da temeljito ispituje sve navode koje upućuju na neljudsko i ponižavajuće postupanje prema osobama lišenim slobode, kao i u slučaju postojanja sumnje u neosnovanu ili prekomjernu uporabu sredstava prisile.

Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja

188. Ministarstvu zdravstva, da uvjete smještaja u svim psihijatrijskim ustanovama uskladi s međunarodnim i zakonskim standardima;
189. Ministarstvu zdravstva, da sustavno provodi edukacije zdravstvenih radnika o pravima osoba s duševnim smetnjama i primjeni mjera prisile;
190. Hrvatskoj odvjetničkoj komori, da odvjetnicima koji se imenuju po službenoj dužnosti ukaže na potrebu pravovremenog i efikasnog angažmana u obrani prava osoba s duševnim smetnjama;
191. Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu pravosuđa, da izradi prijedlog zakonskih izmjena kojima će se sredstva za podmirenje troškova prisilnog zadržavanja i prisilnog smještaja u psihijatrijskim ustanovama osigurati u Državnom proračunu;
192. Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu pravosuđa, da na svim psihijatrijskim odjelima vode evidencije primjene sredstava prisile.

Domovi za starije i nemoćne

193. Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da izradi analizu uvjeta smještaja na stacionarnim odjelima domova za starije i nemoćne;
194. Županijama, odnosno Gradu Zagrebu, da uvjete smještaja na stacionarnim odjelima za sve decentralizirane domove usklade s Pravilnikom o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga;
195. Županijama, odnosno Gradu Zagrebu, da u suradnji s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, izrade analizu popunjenosti radnih mjesta za sve decentralizirane domove, te ih u slučaju potrebe popune;

196. Županijama, odnosno Gradu Zagrebu, da usklade interne akte sa Zakonom o socijalnoj skrbi i Pravilnikom o standardima kvalitete socijalnih usluga, posebice vezano uz postupke po pritužbama korisnika.

Tražitelji međunarodne zaštite i iregularni migranti

197. Ministarstvu unutarnjih poslova, da svim migrantima zatečenim na teritoriju RH omogući pristup međunarodnoj zaštiti;
198. Ministarstvu unutarnjih poslova, da prilikom određivanja mjera osiguranja povratka u potpunosti informira migrante o njihovim pravima, na jeziku koji razumiju;
199. Ministarstvu unutarnjih poslova, da u postupcima u kojima provode mjere osiguranja povratka, vode računa o načelima propisanim ZOS-om i ZUP-om;
200. Državnom odvjetništvu, da provede učinkovitu istragu o navodima o kolektivnom protjerivanju migranata;
201. Ministarstvu unutarnjih poslova, da uskladi Pravilnik o boravku u prihvatnom centru za strance s Ustavom RH i zakonima.

SURADNJA I JAVNO DJELOVANJE U PROMICANJU LJUDSKIH PRAVA I SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE

Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti

202. Ministarstvima, da uključuju pučkog pravobranitelja u postupke izrade nacrtu propisa iz njegovog djelokruga na samom početku izrade propisa;
203. Vladi RH, da osigura dostatna financijska sredstva za provedbu Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti.

Uloga civilnog društva u zaštiti i promicanju ljudskih prava

204. Vladi RH, da donese novu Nacionalnu strategiju stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva;
205. Vladi RH, da donese novi Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava;
206. Vladi RH, da osigura dugoročno institucionalno i programsko financiranje OCD-a za zaštitu i promicanje ljudskih prava;
207. Vladi RH, da uspostavi Povjerenstvo za ljudska prava.

Međunarodna suradnja

208. Vladi RH, da dostavi izvješća Odboru Međunarodnoga pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i Odboru za ukidanje svih oblika rasne diskriminacije UN-a;
209. Vladi RH, da pokrene postupak ratifikacije Fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i Europske socijalne povelje (Revidirane).

6. ZAKLJUČAK

Demokratska zrelost institucija i njihova predanost vladavini prava svakako ovise i o provedbi preporuka koje pučka pravobraniteljica daje tijelima na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i drugim dionicima u zaštiti ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije. Ohrabruje što se preporuke iz Izvješća ipak uvažavaju u većoj mjeri te što je suradnja s nadležnim tijelima uglavnom dobra, iako postoji prostor za poboljšanje, posebno u pravovremenoj dostavi traženih podataka.

Snažno nepovjerenje građana u institucije kontinuirano je obilježje našeg društva, što potvrđuju i istraživanja. Mnogi su i dalje suočeni sa siromaštvom koje ih onemogućuje u ostvarenju mnogih drugih prava, a pogotovo osobe starije životne dobi. Nedostatak socijalnih, zdravstvenih, komunalnih i drugih usluga, energetska siromaštvo i prometna izoliranost često su svakodnevica mnogih naših sugrađana, osobito u ruralnim krajevima i na otocima. I dalje su mnogi suočeni s diskriminacijom temeljem svoje nacionalne pripadnosti, dobi ili imovnog stanja, posebice u područjima rada i zapošljavanja i pristupa dobrima, a polarizirajući i diskriminatoran govor, pa i govor mržnje, snažno obilježava javni diskurs. Posebno zabrinjava kada se njime koriste javne osobe i političari, koji bi umjesto toga, svojim primjerom trebali graditi društvo utemeljeno na toleranciji i uvažavanju različitosti.

U području djelovanja Nacionalnog preventivnog mehanizma, nisu zabilježena postupanja koja mogu predstavljati mučenje, ali jesu ona koja mogu biti neljudsko ili ponižavajuće postupanje. Izostanak učinkovite istrage o protjerivanjima migranata uz upotrebu sredstava prisile i zanemarivanje traženja međunarodne zaštite, nažalost, ostavlja dovoljno prostora sumnji u takva postupanja, ali i otklanja svaku mogućnost njihove prevencije. Pritom, važno je ponovo istaknuti kako nam MUP nezakonito uskraćuje neposredni pristup predmetima i podacima o postupanju prema migrantima, što žurno treba promijeniti.

Zaštita prijavitelja nepravilnosti novi je mandat pučke pravobraniteljice, sukladno Zakonu o zaštiti prijavitelja nepravilnosti koji stupa na snagu 1. srpnja 2019. Međutim, za provedbu nisu osigurana sredstva, što predstavlja izravan pritisak na rad neovisne institucije u svim njenim mandatima.

Pozitivni pomaci u zaštiti ljudskih prava svakako su dobrodošli, no pred nadležnim tijelima i donositeljima odluka tek se nalaze pravi izazovi. Nadamo se da će preporuke iz ovog Izvješća biti u još većoj mjeri uvažene, jer je zaštita ljudskih prava i vraćanje povjerenja u institucije, uz gospodarski rast koji omogućava poboljšanje životnog standarda, jedan od najvažnijih načina da se spriječi iseljavanje kojem svjedočimo posljednjih godina.

